

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ**

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, την 21^η Μαΐου 2024, με την ακόλουθη σύνθεση: Μαρία Βλαχάκη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Γεώργιος Βοΐλης και Αγγελική Μυλωνά, Σύμβουλοι, Μαρία Μωυσιάδου (εισηγήτρια) και Ελισάβετ Σαββοργινάκη, Πάρεδροι, που μετέχουν με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παρέστη η Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ειρήνη Κατσικέρη, κωλυομένου του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας.

Γραμματέας: Γεωργία Τζένου, Προϊσταμένη Γραμματείας του Τμήματος.

Για να δικάσει την από 12.11.2019 (ΑΒΔ .../18.11.2019) ανακοπή του ..., κατοίκου ..., ο οποίος παραστάθηκε δια δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 του πληρεξούσιου δικηγόρου του Ζήση Κλεισιάρη (ΑΜ/ΔΣ Θεσσαλονίκης ...).

Κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νομίμως από τον Προϊστάμενο της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) Καστοριάς (στην οποία συγχωνεύτηκε το δικαστικό τμήμα της Δ.Ο.Υ. Φλώρινας), ο οποίος, όπως και ο Διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Σοφίας Μπίκου. Και

Κατά α) της .../25.9.2019 ατομικής ειδοποίησης καταβολής - υπερημερίας του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Καστοριάς, **β)** της .../20.11.2001 πράξης ταμειακής βεβαίωσης του Οικονομικού Επιθεωρητή Δυτικής Μακεδονίας, **γ)** της .../6.9.2001 απόφασης καταλογισμού του Οικονομικού Επιθεωρητή Δυτικής Μακεδονίας, **δ)** του .../2001 χρηματικού καταλόγου του Οικονομικού Επιθεωρητή Δυτικής Μακεδονίας προς τη Δ.Ο.Υ. Φλώρινας και **ε)** κάθε άλλης συναφούς πράξης ή παράλειψης της Διοίκησης.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Την Αντεπίτροπο της Επικρατείας, η οποία πρότείνει την παραδοχή της ανακοπής.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020.

Αφού άκουσε την εισήγηση της Παρέδρου Μαρίας Μωυσιάδου,

**Μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο και
Αποφάσισε τα ακόλουθα:**

1. Με την ένδικη ανακοπή, για την άσκηση της οποίας καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο (βλ. το με κωδικό πληρωμής ... ηλεκτρονικό παράβολο), ζητείται η ακύρωση α) της .../25.9.2019 ατομικής ειδοποίησης καταβολής ληξιπρόθεσμων οφειλών του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Καστοριάς, με την οποία ο ανακόπτων κλήθηκε να καταβάλει ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος του θανόντος αδερφού του, ..., κατά τον λόγο της κληρονομικής του μερίδας (20%) το συνολικό ποσό των 723.253,68 ευρώ (241.084,56 ευρώ βασική οφειλή και 482.169,12 ευρώ προσανυξήσεις), που αφορά σε οφειλή από καταλογισμό του ως άνω αδερφού του, η οποία είχε βεβαιωθεί στο όνομα του τελευταίου, β) της .../20.11.2001 πράξης του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Φλώρινας, και όχι του Οικονομικού Επιθεωρητή Δυτικής Μακεδονίας, όπως εκ παραδρομής αναγράφεται στο δικόγραφο, με την οποία βεβαιώθηκε ταμειακά σε βάρος του ως άνω μεταποβιώσαντος αδερφού του ανακόπτοντος, το ποσό των 416.134.614 δρχ., που αφορά σε οφειλή του προερχόμενη από καταλογισμό σε βάρος του, γ) της .../6.9.2001 απόφασης του Οικονομικού Επιθεωρητή Δυτικής Μακεδονίας, με την οποία καταλογίστηκε ο ανωτέρω θανών αδελφός του ανακόπτοντος, εν ζωή Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. Φλώρινας, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με την ..., υπάλληλο της ίδιας Δ.Ο.Υ., με το ποσό των 416.134.614 δραχμών, το οποίο αντιστοιχεί σε ισόποσο έλλειμμα που προκλήθηκε στη διαχείριση της ανωτέρω Δ.Ο.Υ., δ) του .../2001 χρηματικού καταλόγου του Οικονομικού Επιθεωρητή Δυτικής Μακεδονίας προς τη Δ.Ο.Υ. Φλώρινας και ε) κάθε άλλης συναφούς πράξης ή παράλειψης της Διοίκησης.

2. Η υπό κρίση ανακοπή νομίμως και αρμοδίως φέρεται προς εκδίκαση στο παρόν Δικαστήριο, καθόσον η υποκείμενη σχέση, στην οποία στηρίζεται ο κατά το άρθρο 2 παρ. 2 του Κώδικα Είσπραξης των Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.) νόμιμος τίτλος, αποτελεί σχέση δημοσίου δικαίου που ανέκυψε από καταλογισμό, ο οποίος αποσκοπεί στην τακτοποίηση δημόσιου λογαριασμού (ΕλΣυν Πρώτο Τμ. 2066/2021, 9/2020 κ.ά.).

3. Σε περίπτωση θανάτου καταλογισθέντος για έλλειμμα, που προκλήθηκε σε βάρος του Δημοσίου, και κληρονομικής διαδοχής, δεδομένου ότι οι κληρονόμοι δεν είναι υποκείμενα του καταλογισμού αλλά τρίτοι, που η ευθύνη τους γεννάται το πρώτον κατά το στάδιο της επαγωγής της κληρονομιάς, η ιδιότητα του οφειλέτη του Δημοσίου αποκτάται μόνο από και με την έκδοση και κοινοποίηση προς αυτούς της ατομικής ειδοποίησης, με την οποία τους γνωστοποιείται το χρέος και η αιτία του (πρβλ. ΣτΕ 870/2022, 2636/2018, 4357/2014, 844/2012). Στην περίπτωση αυτή η ατομική ειδοποίηση έχει εκτελεστό χαρακτήρα, ο δε κληρονόμος έχει τη δυνατότητα είτε να αμυνθεί αποτελεσματικά, ασκώντας την

ανακοπή του άρθρου 217 παρ. 1 Κ.Δ.Δ. κατά της ατομικής ειδοποίησης, με την οποία θεωρούνται συμπροσβαλλόμενες και οι σχετικές ταμειακές βεβαιώσεις (πρβλ. ΣτΕ 2636/2018, 2274-5/2017, 2267/2016 7μ., 1623/2015, 4357, 1477/2014, 844/2012, 2597/2001) που έχουν εκδοθεί επ' ονόματι του κληρονομούμενου, είτε να προβεί σε ρύθμιση του χρέους του (βλ. ΔΕφΑθ 3823/2000, πρβλ. ΣτΕ 1775/2018, 2274-5/2017, 2267/2016 7μ., 1069/2001, ΑΠ 552/1992).

4. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, η προσβαλλόμενη .../25.9.2019 ατομική ειδοποίηση καταβολής - υπερημερίας του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Καστοριάς παραδεκτώς προσβάλλεται με την κρινόμενη ανακοπή, καθόσον αυτή έχει, κατ' εξαίρεση, εκτελεστό χαρακτήρα, δεδομένου ότι με αυτήν ο ανακόπτων, υπό την ιδιότητα του κληρονόμου του αδελφού του, οφειλέτη του Δημοσίου, ενημερώθηκε το πρώτον για την ύπαρξη και το ύψος των βεβαιωθέντων σε βάρος του χρεών και κλήθηκε ο ίδιος, ως οφειλέτης, να καταβάλει τις οφειλές αυτές κατά τον λόγο της κληρονομικής του μερίδας. Εξάλλου, παραδεκτώς συμπροσβάλλεται και η .../20.11.2001 πράξη ταμειακής βεβαίωσης του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Φλώρινας που εκδόθηκε επ' ονόματι του κληρονομούμενου, Συνεπώς, η ένδικη ανακοπή, η οποία αντικρούεται με την από 20.3.2024 έκθεση απόψεων της Προϊσταμένης της Δ.Ο.Υ. Καστοριάς, κατά το μέρος που στρέφεται κατά της ως άνω ατομικής ειδοποίησης και της προαναφερθείσας πράξης ταμειακής βεβαίωσης, έχει ασκηθεί παραδεκτώς, νομοτύπως και εμπροθέσμως, καθόσον δεν προκύπτει πλήρης γνώση του περιεχομένου των πράξεων αυτών αναφορικά με την αιτία της οφειλής του ανακόπτοντος σε χρονικό σημείο προγενέστερο των τριάντα ημερών από την άσκηση της ανακοπής, και πρέπει να ερευνηθεί, περαιτέρω, ως προς τη νομική και ουσιαστική της βασιμότητα.

5. Αντίθετα, η κρινόμενη ανακοπή απαραδέκτως ασκείται κατά της ως άνω .../6.9.2001 καταλογιστικής απόφασης του Οικονομικού Επιθεωρητή Δυτικής Μακεδονίας, διότι η πράξη αυτή δεν αποτελεί πράξη διοικητικής εκτέλεσης κατά της οποίας δύναται να ασκηθεί ανακοπή, ενώ σε κάθε περίπτωση η νομιμότητά της έχει κριθεί με την 2443/2007 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, με την οποία απορρίφθηκε αίτηση αναίρεσης του δικαιοπαρόχου του ανακόπτοντος κατά της 511/2003 απόφασης του Ι Τμήματος που εκδόθηκε επί της από 23.10.2001 έφεσης αυτού (ΕλΣυν Πρώτο Τμ. 861/2023).

6. Ομοίως ως απαράδεκτη πρέπει να απορριφθεί η ανακοπή κατά το μέρος που στρέφεται κατά του .../2001 χρηματικού καταλόγου του Οικονομικού Επιθεωρητή Δυτικής Μακεδονίας προς τη Δ.Ο.Υ. Φλώρινας, καθόσον ο χρηματικός κατάλογος αποτελεί εσωτερική πράξη της διοίκησης, προπαρασκευαστική της πράξης ταμειακής βεβαίωσης, στην οποία απεικονίζεται απλώς το χρέος του οφειλέτη, και δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα (ΕλΣυν Δεύτερο Τμ. 1249/2024, 1963, 1961, 634, 633/2021,

1961/2021, 2466, 10/2020). Τέλος, η ανακοπή, κατά το μέρος που στρέφεται κατά κάθε άλλης συναφούς πράξης ή παράλειψης της διοίκησης, είναι αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης και πρέπει, και κατά το μέρος αυτό, να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

7. Ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας (Κ.Δ.Δ.), ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2717/1999 (Α' 97) και εφαρμόζοταν κατά τον χρόνο άσκησης της ανακοπής αναλόγως στις ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δίκες επί ανακοπών (άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981, Α' 304), ορίζει στο άρθρο 217 ότι «1. Ανακοπή χωρεί κατά κάθε πράξης που εκδίδεται στα πλαίσια της διαδικασίας της διοικητικής εκτέλεσης και, ιδίως, κατά: α) της πράξης της ταμειακής βεβαίωσης του εσόδου, β) (...)», και στο άρθρο 225 ότι «1. Το δικαστήριο, αν διαπιστώσει παράβαση νόμου ή ουσιαστικές πλημμέλειες της προσβαλλόμενης πράξης, προβαίνει στην ολική ή μερική ακύρωση ή στην τροποποίησή της. Σε διαφορετική περίπτωση, προβαίνει στην απόρριψη της ανακοπής».

8. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1711, 1846 1847, 1848, 1849, 1850, 1851, 1856 και 1857 ΑΚ συνάγεται ότι ο κληρονόμος, είτε καλείται από διαθήκη είτε εξ αδιαθέτου, αποκτά αυτοδίκαια την κληρονομία με μόνο τον θάνατο του κληρονομούμενου, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε ενέργεια από μέρους του, ακόμα και χωρίς τη γνώση ή θέλησή του. Το δικαίωμα, όμως, αυτό της αυτοδίκαιης κτήσης της κληρονομίας είναι προσωρινό και μετακλητό, γιατί τελεί υπό την τιθέμενη από τον νόμο διαλυτική αίρεση της εμπρόθεσμης αποποίησης της κληρονομίας (άρθρ. 1847 ΑΚ), δηλαδή δικαιούται ο κληρονόμος να αποποιηθεί, κατά βούληση, την κληρονομία που έχει επαχθεί σ' αυτόν από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου, οπότε η κτήση αναιρείται, εξ αρχής, και θεωρείται σαν να μην έγινε. Η αποποίηση της κληρονομίας είναι δήλωση του προσωρινού κληρονόμου ότι αποκρούει - δεν δέχεται - την κληρονομία που έχει επαχθεί σ' αυτόν από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου. Η αποποίηση συνιστά μονομερή δικαιοπραξία διαπλαστικού χαρακτήρα, μη απευθυντέα σε τρίτο, υποκείμενη σε συστατικό τύπο και είναι ανεπίδεκτη οποιασδήποτε αίρεσης ή προθεσμίας, χάριν της ασφάλειας των συναλλαγών (άρθρο 1851 εδ. β ΑΚ). Η σχετική δήλωση αποποίησης γίνεται ενώπιον του γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας, μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών (με τη διαφοροποίηση του άρθρου 1847 παρ. 2 ΑΚ), που αρχίζει από τότε που ο κληρονόμος έλαβε γνώση της επαγωγής και του λόγου αυτής. Από την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας αποποίησης τεκμαίρεται αμαχίτως από τον νόμο (άρθρ. 1850 εδ.β ΑΚ) η αποδοχή της κληρονομίας. Η δήλωση αποποίησης έχει διαπλαστικό χαρακτήρα, αφού δημιουργεί μία νέα νομική κατάσταση ως προς το πρόσωπο του κληρονόμου. Η κληρονομία επάγεται σ' εκείνον που θα είχε κληθεί, αν εκείνος που αποποιήθηκε δεν ζούσε κατά τον χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου (άρθρο 1856 ΑΚ).

9. Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 1857 παρ. 1 και 2 ΑΚ, η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομιάς είναι αμετάκλητη. Δεν αποκλείεται, όμως, παρά το ότι η διάταξη του άρθρου 1857 παρ. 1 ΑΚ καθιερώνει το αμετάκλητο της αποδοχής ή της αποποίησης ως μονομερούς δικαιοπραξίας, με προφανή σκοπό τη δημιουργία βεβαιότητας ως προς το πρόσωπο του κληρονόμου, η αποδοχή και η αποποίηση να είναι συνέπεια πλάνης που δεν αναφέρεται στον λόγο της επαγωγής, ή που είναι αποτέλεσμα απάτης ή απειλής. Στις περιπτώσεις αυτές, η διάταξη του άρθρου 1857 παρ. 2 ΑΚ προβλέπει τη δυνατότητα ακύρωσης της αποδοχής ή αποποίησης, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις για τις ακυρώσιμες δικαιοπραξίες (άρθρ. 140 επ., 147 επ., 150 επ. ΑΚ), που εφαρμόζονται ενόσω δεν τροποποιούνται από τις ιδιαίτερες ρυθμίσεις των διατάξεων του άρθρου 1857 παρ. 2-4 ΑΚ. Έτσι, εφόσον πρόκειται για δήλωση από πλάνη, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 140, 141 και 142 ΑΚ, αν κατά την κατάρτιση της δικαιοπραξίας η δήλωση δεν συμφωνεί από ουσιώδη πλάνη με τη βούληση του δηλούντος, αυτός έχει το δικαίωμα να ζητήσει την ακύρωση της δικαιοπραξίας. Η πλάνη είναι ουσιώδης, όταν αναφέρεται σε σημείο ή ιδιότητα του προσώπου ή του πράγματος τέτοιας σπουδαιότητας για την όλη δικαιοπραξία ώστε, αν ο πλανηθείς γνώριζε την πραγματική κατάσταση, δεν θα επιχειρούσε τη δικαιοπραξία. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι η αποδοχή της κληρονομιάς που συνάγεται από την παραμέληση της προθεσμίας αποποίησης, μπορεί να προσβληθεί από τον κληρονόμο λόγω πλάνης όταν η, με τον τρόπο αυτό, συναγόμενη, κατά πλάσμα του νόμου, αποδοχή, δεν συμφωνεί με τη βούλησή του από ουσιώδη πλάνη, δηλαδή από άγνοια ή εσφαλμένη γνώση της κατάστασης που διαμόρφωσε τη βούλησή του, αν αυτή αναφέρεται σε σημείο τόσο σπουδαίο για την αποδοχή της κληρονομιάς, ώστε, αν ο κληρονόμος γνώριζε την αληθινή κατάσταση, ως προς το σημείο αυτό, δεν θα άφηνε να παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αποποίησης. Η εσφαλμένη γνώση ή άγνοια, που δημιουργεί τη μεταξύ βούλησης και δήλωσης διάσταση, η οποία, όταν είναι ουσιώδης, θεμελιώνει δικαίωμα προσβολής της δήλωσης λόγω πλάνης, μπορεί να οφείλεται και σε άγνοια ή εσφαλμένη γνώση των προαναφερόμενων νομικών διατάξεων για την αποδοχή της κληρονομιάς (Ολ ΑΠ 858/1990, ΑΠ 827/2017, 1570/2010). Πλάνη δε περί το δίκαιο της αποδοχής της κληρονομιάς υφίσταται και όταν ο κληρονόμος τελεί σε άγνοια που ανάγεται: α) στο σύστημα της κτήσης της κληρονομιάς κατά τον ΑΚ που επέρχεται, αμέσως, μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου, οπότε η προθεσμία του άρθρου 1847 ΑΚ δεν αρχίζει, γιατί η άγνοια αποκλείει τη γνώση της επαγωγής της κληρονομιάς και β) σε άγνοια μόνο της ύπαρξης της προθεσμίας του άρθρου 1847 ΑΚ προς αποποίηση ή της κατά το άρθρο 1850 ΑΚ νομικής σημασίας της παρόδου της προθεσμίας αυτής άπρακτης (ΑΠ 842/2022, 827/2017, 572/2016, 1041/2015, 493/2003, πρβλ. ΣτΕ 2862/2013). Γνώση της επαγωγής, ως γεγονός της έναρξης της τετράμηνης

προθεσμίας, νοείται η γνώση από τον κληρονόμο του θανάτου του κληρονομούμενου, γνώση δε του λόγου επαγωγής συνιστά η εκ διαθήκης ή κατά την εξ αδιαθέτου διαδοχή κλήση του κληρονόμου στην κληρονομιά. Εξάλλου, όταν πρόκειται για εξ αδιαθέτου διαδοχή, οπότε η συγγενική σχέση μεταξύ κληρονόμου και κληρονομούμενου είναι από την αρχή δεδομένη και γνωστός στον κληρονόμο ο χρόνος του θανάτου του κληρονομούμενου, η τετράμηνη προς αποποίηση προθεσμία αρχίζει κατά κανόνα (εκτός συνδρομής μεταγενέστερων της επαγωγής γεγονότων, όπως έκπτωση του προηγούμενου, αποποίηση κλπ.) από τότε που ο κληρονόμος έλαβε γνώση του θανάτου του κληρονομούμενου συγγενούς του. Όταν ο κληρονόμος αποποιηθεί νομίμως και εμπροθέσμως την επαχθείσα σε αυτόν κληρονομιά, θεωρείται η προς τον αποποιηθέντα επαγωγή ότι δεν έγινε και η κληρονομιά επάγεται σ' εκείνον, ο οποίος θα καλούνταν αν ο αποποιηθείς δε ζούσε κατά τον χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία της αποποίησης της κληρονομιάς στη μερίδα εκείνου που αποποιήθηκε δεν αρχίζει από τη γνώση του θανάτου του κληρονομούμενου, αλλά από τη γνώση της αποποίησης, διότι στην περίπτωση αυτή η επαγωγή της κληρονομιάς συνδέεται με γεγονότα μεταγενέστερα του θανάτου του κληρονομούμενου (αποποίηση). Και ναι μεν και πάλι κατά πλάσμα του νόμου ο χρόνος επαγωγής ανατρέχει στον χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου ως να μην υπήρχε εκείνος που αποποιήθηκε, όμως, όπου ο νόμος απαιτεί για κάποια νομική ενέργεια γνώση της επαγωγής εννοεί και τα μεταγενέστερα αυτά γεγονότα προ της γνώσεως των οποίων η προς αποποίηση προθεσμία δεν αρχίζει (ΑΠ 1534/2011, ΑΠ 426/2002, ΕφΘεσ 1920/2013).

10. Άλλωστε, αποποίηση που γίνεται ενώ έχει επέλθει πλασματική αποδοχή λόγω πλάνης δεν επιφέρει τις έννομες συνέπειές της, μη ανατρέπущα από μόνη της τις συνέπειες της πλασματικής αποδοχής, η ακύρωση της οποίας μπορεί να γίνει μόνο με αγωγή ή αντίστοιχη ένσταση της διάταξης του άρθρου 1857 παρ. 2 ΑΚ (ΑΠ 572/2016), ενόψει του ότι η πλάνη μπορεί να προταθεί και με ένσταση κατά του δανειστή της κληρονομιάς (ΑΠ 842/2022, ΑΠ 1041/2022, ΑΠ 827/2017) και, κατ' επέκταση, με ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης που επισπεύδεται σε βάρος του κληρονόμου (βλ. ΔΕφΘεσ 178/2017, πρβλ. ΣτΕ 740/2009, ΑΠ 951/2013, 1211/2008, 1054/2003, 77/1991). Εξάλλου, σε κάθε περίπτωση, εναπόκειται στο δικαστήριο της ανακοπής, εφόσον προβληθεί σχετικός ισχυρισμός, να διαπιστώσει εάν πράγματι έγινε, εγκύρως, αποδοχή ή αν έλαβε χώρα αποποίηση της κληρονομιάς, σύμφωνα με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του Αστικού Κώδικα (πρβλ. ΣτΕ 1404/2017, 1459/2014, 1884/2015, 371/2014, 2862/2013).

11. Στην υπό κρίση υπόθεση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Με την .../20.11.2001 πράξη του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Φλώρινας βεβαιώθηκε ταμειακά σε βάρος του αδελφού του

ανακόπτοντος, ..., το ποσό των 416.134.614 δραχμών, το οποίο αφορούσε σε οφειλή του από καταλογισμό, με την ιδιότητα του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Φλώρινας, με την .../6.9.2001 απόφαση του Οικονομικού Επιθεωρητή Δυτικής Μακεδονίας, αλληλεγγύως και εις ολόκληρο με την Αναστασία Μαργαρίτου, υπάλληλο της ίδιας Δ.Ο.Υ., για ισόποσο έλλειμμα που προκλήθηκε στη διαχείριση της ανωτέρω Δ.Ο.Υ. Ο ως άνω οφειλέτης του Δημοσίου, εν ζωή κάτοικος Κατερίνης, απεβίωσε στις 13.2.2009 (βλ. σχετ. την .../16.2.2009 ληξιαρχική πράξη θανάτου που συνέταξε ο Ληξίαρχος του Δήμου Κατερίνης) και κατέλιπε πλησιέστερους συγγενείς και εξ αδιαθέτου κληρονόμους τη σύζυγό του ..., το γένος ..., και τις θυγατέρες του ... (βλ. σχετ. το .../4.10.2009 πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών του κληρονομούμενου, καθώς και τα .../4.10.2019 και .../4.10.2019 πιστοποιητικά του Πρωτοδικείου και του Ειρηνοδικείου Κατερίνης, αντίστοιχα, περί μη δημοσίευσης διαθήκης του θανόντος). Οι ως άνω κληρονόμοι προέβησαν σε αποποίηση της επαχθείσας σε αυτές κληρονομίας του θανόντος συζύγου και πατέρα τους (βλ. σχετ. τις αντίστοιχες .../2009 εκθέσεις δήλωσης αποποίησης κληρονομίας του Πρωτοδικείου Κατερίνης).

12. Μετά τις ως άνω αποποιήσεις, στην κληρονομία του θανόντος κλήθηκαν, κατ' άρθρο 1814 ΑΚ (δεύτερη τάξη εξ αδιαθέτου διαδοχής), τα αδέρφια του, μεταξύ των οποίων και ο ανακόπτων, στον οποίο απεστάλη η προσβαλλόμενη .../25.9.2019 ατομική ειδοποίηση καταβολής - υπερημερίας του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Καστοριάς. Με αυτήν ειδοποιήθηκε ο ανακόπτων, ο οποίος δεν είχε αποποιηθεί την κατά τα ανωτέρω επαχθείσα σε αυτόν κληρονομία, ότι οφείλει να καταβάλει, κατά το ποσοστό της κληρονομικής του μερίδας (20%, βλ. σχετ. την από 30.9.2019 βεβαίωση περί της οικογενειακής κατάστασης του ..., πατέρα του θανόντος και του ανακόπτοντος, η οποία συντάχθηκε από το Τμήμα Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών), το συνολικό ποσό των 723.253,68 ευρώ που αφορούσε στην ως άνω ταμειακώς βεβαιωθείσα οφειλή του αδελφού του ποσού 241.084,56 ευρώ, με τις αναλογούσες προσανυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής ποσού 482.169,12 ευρώ.

13. Ακολούθως, ο ανακόπτων υπέβαλε την .../2019 δήλωση αποποίησης κληρονομίας στο Ειρηνοδικείο Κατερίνης, ενώ κατέθεσε και τη με ΓΑΚ .../23.10.2019 αγωγή κατά του Ελληνικού Δημοσίου ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης, με την οποία ζήτησε να αναγνωρισθεί ως έγκυρη η ανωτέρω δήλωση αποποίησης κληρονομίας και να ακυρωθεί λόγω πλάνης η πλασματική αποδοχή εκ μέρους του της κληρονομίας του θανόντος αδελφού του, η οποία συνάγεται από την άπρακτη παρέλευση της νόμιμης προθεσμίας αποποίησης. Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε η 21/2020 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης, με την οποία απορρίφθηκε ως μη νόμιμο το πρώτο από τα

ανωτέρω αιτήματα, με το σκεπτικό ότι η ως άνω δήλωση αποποίησης δεν επιφέρει έννομα αποτελέσματα, κατά τα άρθρα 1849 και 1850 ΑΚ, αφού έγινε μετά τη λήξη της τετράμηνης προθεσμίας που άρχισε από την αποποίηση στην οποία προέβησαν οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι (σύζυγος και τέκνα) του θανόντος, ενώ η πλασματική αποδοχή της κληρονομίας από τον ενάγοντα και νυν ανακόπτοντα ήταν ακόμη ισχυρή, αφού δεν είχε ακόμη ακυρωθεί, επισημάνθηκε δε ότι έννομα αποτελέσματα θα έχει η αποποίηση στην οποία δύναται να προβεί ο ενάγων μετά την τελεσίδικη ακύρωση της πλασματικής αποδοχής, εφόσον γίνει εμπρόθεσμα, ήτοι μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών από την τελεσιδικία της απόφασης περί ακύρωσης της πλασματικής αποδοχής. Κατά τα λοιπά, με την ως άνω απόφαση κρίθηκε ότι ο νυν ανακόπτων δεν γνώριζε για την επαγωγή στον ίδιο της κληρονομίας του αδελφού του, διότι δεν διατηρούσε σχέσεις ούτε είχε επικοινωνία με την οικογένεια αυτού και ως εκ τούτου δεν γνώριζε ότι η χήρα και οι θυγατέρες του αδελφού του είχαν αποποιηθεί την κληρονομία του, ότι το γεγονός αυτό συνιστούσε ουσιώδη πλάνη που αφορούσε τόσο στο γεγονός της αποποίησης της κληρονομίας αυτής από τις εξ αδιαθέτου κληρονόμους του κληρονομούμενου όσο και στις νόμιμες διατάξεις σχετικά με την επαγωγή και την αποποίηση της κληρονομίας και όχι στο παθητικό της και ότι, κατά συνέπεια, η πλασματική αποδοχή της κληρονομίας από μέρους του δεν συμφωνεί με τη βούλησή του, αφού είναι αποτέλεσμα πλάνης. Βάσει των παραδοχών αυτών έγινε εν μέρει δεκτή η αγωγή του νυν ανακόπτοντος και ακυρώθηκε η πλασματική αποδοχή της κληρονομίας του ... από αυτόν, η οποία έλαβε χώρα με την άπρακτη παρέλευση της τετράμηνης προθεσμίας αποποίησης. Η απόφαση αυτή επιδόθηκε στο Ελληνικό Δημόσιο στις 14.4.2021 (βλ. την ... έκθεση επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας του Πρωτοδικείου Αθηνών ...), καθώς και στη Δ.Ο.Υ. Καστοριάς στις 12.4.2021 (βλ. την ... έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητή του Πρωτοδικείου Καστοριάς ...), κατέστη δε τελεσίδικη, αφού δεν ασκήθηκε κατά αυτής τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο (βλ. σχετ. τα .../28.5.2021 και .../3.4.2024 πιστοποιητικά του Πρωτοδικείου Κατερίνης περί μη άσκησης ενδίκων μέσων).

14. Μετά την τελεσιδικία της απόφασης αυτής με την άπρακτη παρέλευση της τριακονθήμερης προθεσμίας άσκησης έφεσης (βλ. άρθρα 321, 503 παρ. 1 και 518 παρ. 1 εδ. α' του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), ο ανακόπτων προέβη στην από 28.5.2021 αποποίηση της κληρονομίας του θανόντος αδελφού του (βλ. σχετ. τη .../2021 έκθεση απόλυτης αποποίησης της κληρονομίας του Ειρηνοδικείου Κατερίνης) ενημερώνοντας σχετικά το Ελληνικό Δημόσιο και συγκεκριμένα τον Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. Καστοριάς [βλ. την από 30.8.2021 εξώδικη δήλωση-γνωστοποίηση του ανακόπτοντος, καθώς και της συζύγου και θυγατέρας αυτού, ... αντίστοιχα, προς το Ελληνικό Δημόσιο, η οποία επιδόθηκε στον Προϊστάμενο της ως

άνω Δ.Ο.Υ. στις 2.9.2021 (σχετ. η ... έκθεση επίδοσης του Δικαστικού Επιμελητή του Πρωτοδικείου Καστοριάς ...)].

15. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στις σκέψεις 8, 9 και 10 της παρούσας, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη ότι α) για την έναρξη της προθεσμίας αποποίησης της κληρονομιάς απαιτείται η γνώση από τον κληρονόμο της επαγωγής και του λόγου αυτής, στη δε περίπτωση αποποίησης της κληρονομιάς από προηγούμενο κληρονόμο η προθεσμία αυτή αρχίζει από τη γνώση της αποποίησης του τελευταίου, β) από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι ο ανακόπτων είχε λάβει γνώση της επαγωγής και του λόγου της επαγωγής της κληρονομιάς του αποβιώσαντος αδελφού του σε αυτόν, ήτοι την προηγούμενη αποποίηση κληρονομιάς της συζύγου και των θυγατέρων εκείνου, οι οποίες ήταν οι πλησιέστεροι συγγενείς που αυτός κατέλιπε κατά τον θάνατό του, αφού δεν είχε επαφές με αυτόν ή την οικογένειά του, και πληροφορήθηκε την αποποίηση της κληρονομιάς από τους καλούμενους κληρονόμους προηγούμενης (πρώτης) τάξης το πρώτον μετά την αποστολή σε αυτόν της .../25.9.2019 ατομικής ειδοποίησης καταβολής ληξιπρόθεσμων οφειλών του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Καστοριάς, όπως έγινε δεκτό και με την 21/2020 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης (ως προς την ισχύ της απόφασης αυτής βλ. ΑΠ 33/2023, 827/2017 και 885/2022, πρβλ. contra ΑΠ 745/2020), και γ) από τα στοιχεία της δικογραφίας δεν προκύπτει οποιαδήποτε ανάμιξη του στην κληρονομία του αποβιώσαντος (βλ. ΔΕφ Αθ 2176/2010), ενώ η συγγενική του σχέση τόσο με τον αποβιώσαντα όσο και με τους αποποιηθέντες κληρονόμους προηγούμενης τάξης δεν επαρκεί καθ' εαυτή για την ενημέρωσή του ως προς τη συνδρομή των πραγματικών προϋποθέσεων της επαγωγής της κληρονομιάς, κρίνει ότι ο ανακόπτων εμπροθέσμως υπέβαλε την από 28.5.2021 δήλωση αποποίησης της κληρονομιάς του αποβιώσαντος Γεωργίου Τοπαλίδη εντός της τετράμηνης προθεσμίας από την τελεσιδικία της 21/2020 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης και, ως εκ τούτου, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα από τον ανακόπτοντα, αυτός δεν κατέστη κληρονόμος του ανωτέρω οφειλέτη του Δημοσίου, σε βάρος του οποίου είχε εκδοθεί η προσβαλλόμενη .../20.11.2001 ταμειακή βεβαίωση του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Φλώρινας, και δεν ευθύνεται για τα χρέη της κληρονομιάς αυτού. Συνεπώς, μη νομίμως εκδόθηκε σε βάρος του η προσβαλλόμενη ατομική ειδοποίηση καταβολής – υπερημερίας, η οποία πρέπει να ακυρωθεί, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα, λόγω έλλειψης στο πρόσωπο του ανακόπτοντος της ιδιότητας του εξ αδιαθέτου κληρονόμου του αποβιώσαντος αδελφού του, ..., και συνακόλουθα λόγω έλλειψης στο πρόσωπο αυτού της ιδιότητας του οφειλέτη του Ελληνικού Δημοσίου, που βαρύνεται με την υποχρέωση καταβολής των χρεών του αποβιώσαντος, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών του Ελληνικού Δημοσίου.

16. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, πρέπει η ένδικη ανακοπή να γίνει δεκτή, να ακυρωθεί η .../25.9.2019 ατομική ειδοποίηση καταβολής - υπερημερίας του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Καστοριάς, καθώς και η συμπροςβαλλόμενη .../20.11.2001 ταμειακή βεβαίωση του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Φλώρινας, κατά το μέρος που αφορά στον ανακόπτοντα.

17. Τέλος, μετά την παραδοχή της ανακοπής, πρέπει να αποδοθεί στον ανακόπτοντα το κατατεθέν για την άσκησή της παράβολο (άρθρο 310 παρ. 1 του ν. 4700/2020) και, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, να απαλλαγεί το Ελληνικό Δημόσιο από τη δικαστική του δαπάνη (άρθρο 314 παρ. 3 ν. 4700/2020).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει ό,τι κρίθηκε απορριπτέο.

Δέχεται την ανακοπή.

Ακυρώνει την .../25.9.2019 ατομική ειδοποίηση καταβολής - υπερημερίας του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Καστοριάς και την .../20.11.2001 πράξη ταμειακής βεβαίωσης του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Φλώρινας, κατά το μέρος που η τελευταία αφορά στον ανακόπτοντα.

Διατάσσει την απόδοση του κατατεθέντος παραβόλου στον ανακόπτοντα και

Απαλλάσσει το Ελληνικό Δημόσιο από τη δικαστική δαπάνη αυτού.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε μέσω τηλεδιάσκεψης στις 25.6.2024 και 19.6.2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΜΩΥΣΙΑΔΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΖΕΝΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου στις 4 Νοεμβρίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΡΑΓΚΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΚΟΙΛΑΚΟΥ